

บทความวิจัย (Research Article)

แนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน THE GUIDELINES FOR MANAGING PEACE EDUCATION FOR REDUCE VIOLENCE IN BASIC EDUCATION SCHOOLS

Received: June 19, 2017

Revised: July 17, 2017

Accepted: July 17, 2017

ภริลญากาญจน์ เสือเพ็ง^{1*} และภาณุวัฒน์ ปักติวงศ์²
Pirunyakarn Suepheng^{1*} and Panuwat Pakdeewong²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: again.sue@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ แหล่งข้อมูลของงานวิจัย ได้แก่ โรงเรียนเครือข่ายสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงเรียนนำร่องสันติศึกษาจากโครงการ สันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนบ้านกง (ประชานุกูล) 2) โรงเรียนสันติธรรมวิทยา 3) โรงเรียนสวนสวรรค์วิทยา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยผู้วิจัยได้ทำแนวคำถามจากการศึกษาเอกสาร และตำราต่างๆ สร้างแนวคำถามให้ครอบคลุมในเรื่องของความรุนแรงในสถานศึกษาและการใช้สันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการร่างแนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนำกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นเพื่อนำกลับมาปรับปรุงอีกครั้ง

ผลการศึกษา พบว่า 1) การศึกษาสภาพปัญหาของสันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันจะสามารถพบได้ว่า การจัดการศึกษาสันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันมักเป็นรูปแบบเดิมที่มีอยู่แล้วและไม่ชัดเจน เช่น การจัดกิจกรรมทางศาสนา การปลูกฝังความสามัคคี เป็นต้น 2) แนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นการจัดกิจกรรมสันติศึกษา และการเรียนสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาแบบบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ที่มีอยู่ รวมไปถึงยังต้องเพิ่มความสามารถของครูผู้สอนให้มีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติศึกษาอย่างแท้จริง อีกทั้งผู้วิจัยยังยกตัวอย่างกิจกรรมสันติศึกษาและรายละเอียดของกิจกรรมเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: ความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สันติศึกษา

Abstract

This research aimed to study violence in basic school and how does it work or how it have been in process for many years due to now a day we also can be found violence in basic school by many ways. Two specific objects were 1) to study the violence in basic education, and 2) to provide guidelines for the management of peace education to reduce violence in basic education. This research methodology was qualitative research. The research findings were as follows: This research have 3 members school administrators which use peace education in school.

The research were found as follow: 1) the study of the current situation for peace education in basic education school can be found that peace education has been used peace education's activity as religion education, activity to cultivate unity of student and was unclear. 2) The guidelines for peace education to reduce violence in basic school have to be more activity and must integrated with other courses that available. The peace education ability for teacher is also important, the teacher must be able to adapt and lead student to make creation of peace education.

Keywords: Violence in Basic School, Peace Education

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากปัญหาการก่อความรุนแรงในสถานศึกษาเกิดขึ้นบ่อยครั้งทั้งจากนักเรียนกับนักเรียนและครูกับนักเรียนโดยความรุนแรงสามารถเป็นได้หลายรูปแบบทั้งความรุนแรงทางร่างกายความรุนแรงทางจิตใจและความรุนแรงทางเพศซึ่งผลของความรุนแรงนั้นก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งทางร่างกายจิตใจ โดยกรณีของความรุนแรงที่สามารถพบได้บ่อยครั้งในสังคมไทย อาทิ การยกพวกตีกันในกลุ่มนักเรียน พฤติกรรมเลียนแบบจากการเล่นเกมที่มีความรุนแรง การดูคำวาทกล่าว การกล่าวโทษผู้อื่น การลงโทษเกินกว่าเหตุ การพูดจาใส่ร้ายและการดูถูกรวมถึง การเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงจากสื่อต่างๆ ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มการถูกละเมิดสิทธิและการทำผิดจากการกระทำความรุนแรงการก่อความรุนแรงในเด็กในสถานศึกษา และยังก่อให้เกิด

เป็นปัญหาสังคมอีกมากมายจนอาจเลยเถิดไปถึงการก่ออาชญากรรมหรือการเป็นอันธพาล (Sukkarinkul & Watcharasindhu, 2014, p. 1) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังขาดมาตรการการจัดการที่จริงจังและสามารถใช้งานได้จริง แม้จะมีหน่วยงานที่สนใจในการแก้ไขปัญหามารยาทในเด็กและเยาวชนมากมาย แต่ความรุนแรงในสถานศึกษายังเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการแก้ไขอีกมาก ปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ปัญหาการก่อความรุนแรงในสถานศึกษาเกิดขึ้นบ่อยครั้งทั้งจากนักเรียนกับนักเรียนและครูกับนักเรียน โดยความรุนแรงสามารถเป็นได้หลายรูปแบบ ทั้งความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางจิตใจ และความรุนแรงทางเพศ ซึ่งผลของความรุนแรงนั้นก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งทางร่างกายจิตใจ โดยกรณีของความรุนแรงที่สามารถพบได้บ่อยครั้งในสังคมไทย อาทิ การยกพวกตีกันในกลุ่มนักเรียน พฤติกรรมเลียนแบบจากการเล่นเกมส์ที่มีความรุนแรง การดูว่ากล่าว การกล่าวโทษผู้อื่น การลงโทษเกินกว่าเหตุ การพูดจาใส่ร้ายการดูถูก รวมถึงการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงจากสื่อต่างๆ ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มการถูกละเมิดสิทธิและการทำผิดจากการกระทำความรุนแรง การก่อความรุนแรงในเด็กในสถานศึกษา และยังก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมอีกมากมายจนอาจเลยเถิดไปถึงการก่ออาชญากรรมหรือการเป็นอันธพาล (Sukkarinkul & Watcharasindhu, 2014, p. 1) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังขาดมาตรการการจัดการที่จริงจังและสามารถใช้งานได้จริง แม้จะมีหน่วยงานที่สนใจในการแก้ไขปัญหามารยาทในเด็กและเยาวชนมากมาย แต่ความรุนแรงในสถานศึกษายังเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการแก้ไขอีกมาก เมื่อมีความรุนแรงในสถานศึกษาย่อมไม่สามารถทำให้สมรรถนะอันพึงประสงค์บรรลุเป้าหมายได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาใหญ่และส่งผลกระทบมากต่อสังคมไทยการบาดเจ็บการเสียชีวิต การสูญเสียส่งผลกระทบต่อสังคมในระยะยาวทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทำให้เกิดวงจรความรุนแรงอย่างไม่สิ้นสุด ผ่านการหล่อหลอมความรุนแรงจากสถานศึกษา ในขณะที่เด็กซึ่งเป็นวัยเรียนวัยที่ควรแสวงหาความรู้มีพัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามช่วงวัยอย่างเหมาะสม แต่เมื่อเกิดความรุนแรงในสถานศึกษาย่อมเป็นสิ่งระงับการเรียนรู้และพฤติกรรมอันดีของเด็กอีกทั้งยังก่อให้เกิดความเคยชินในการใช้ความรุนแรงพฤติกรรมเลียนแบบจากครูผู้สอนหรือเพื่อนร่วมโรงเรียน อันเป็นต้นเหตุของปัญหาสังคมรูปแบบต่างๆ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาจากวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554 ได้กล่าวว่า สังคมไทยเผชิญกับภาวะถดถอยคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม ต้องการมุ่งให้คนไทยมีความเอื้อเฟื้อ มีจิตสำนึกในคุณธรรม และมีความเสมอภาค พร้อมตั้งรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทะลักเข้ามาในสังคมไทยอย่างรวดเร็ว และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างอย่างสงบสุข สังคมและการเมืองมีความมั่นคงและประเทศมีความปลอดภัย ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินชีวิตภายใต้หลักประชาธิปไตย อย่างถูกต้องและเหมาะสม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554 ได้ข้อสรุป ดังนี้ คนไทยยังมีการเสื่อมถอยทางจริยธรรมและคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง และเป็นเรื่องที่ต้องการการแก้ไขโดยเร่งด่วนที่สุด ที่ผ่านมามีเด็กไทยในวัยเยาวชนนั้นได้เสียชีวิตก่อนวัยอันควรมากกว่าเดิม ทั้งจากการเป็นโรคไม่ติดต่อ และจากอุบัติเหตุ คนไทยต้องการติดต่อกับชาวต่างชาติและ

จะต้องมีการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับชาวต่างชาติที่จะเข้ามาทั้งในด้านตลาดแรงงานและด้านอื่นๆ ส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตปรับหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ชุมชน และสังคม ให้ไปในทิศทางที่เหมาะสมกับยุคและสมัย ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีประชาธิปไตย

ประเด็นนี้หากพิจารณาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 2 ฉบับ พบว่า สังคมไทยต้องการมุ่งปลูกจิตสำนึกในเรื่องของจริยธรรม คุณธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมไทย เพื่อให้กลายเป็นคนไทยที่พึงประสงค์ของสังคม ในขณะที่ภาวะปัจจุบันประเทศไทยมีเหตุการณ์ความรุนแรงและความขัดแย้งอยู่บ่อยครั้งก่อให้เกิดผลเสียหลายประการต่อประเทศ เช่น ความมั่นคงของประเทศความหวาดกลัวและตื่นตระหนกของคนในประเทศรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคลพึงได้รับการถูกลิดรอนสิทธิที่พึงมีพึงได้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ รวมถึงส่งผลกระทบต่อการศึกษาของคนในประเทศอีกด้วย การศึกษา คือ การพัฒนาคน ความรุนแรง และความขัดแย้งที่กำหนดขึ้นนี้ทำให้มองเห็นถึงการจัดการความรุนแรง ความขัดแย้งด้วยวิธีที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง คือ สันติศึกษา

สันติศึกษา หมายถึง การศึกษาที่แสดงวิสัยทัศน์ในทางต่อต้านสงคราม พยายามที่จะหลีกเลี่ยงความคิดที่ว่าสงครามเป็นเรื่องปกติธรรมดาและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ทั้งยังพยายามสร้างความเชื่อว่ามีวิธีที่ไม่รุนแรงในการยุติความขัดแย้ง

สันติศึกษา เป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดแนวทางใหม่ๆ ที่ตรงกันในมุมมอง ในการทำความเข้าใจและการดำรงอยู่ในโลกซึ่งเริ่มจากตัวเราแล้วกระจายไปยังผู้อื่นก่อให้เกิดเครือข่ายของความไว้วางใจความปลอดภัยและการให้อ่านาแก่ผู้คนและสังคมทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน การเอาชนะเหนือความไม่ไว้วางใจซึ่งนำไปสู่การเอาชนะเหนือความแตกต่างระหว่างกันได้

ซึ่ง Sujitamrak (1990, pp. 4-9) ได้กล่าวว่า สันติศึกษาวัตถุประสงค์ในการศึกษารูปแบบนี้ คือ การปลูกฝังทัศนคติใฝ่สันติให้แก่ผู้ศึกษาหรือน้อยมีสมมุติฐานว่าเมื่อผู้ศึกษาทราบถึงปัญหาและวิธีการสร้างความรุนแรงแล้วจะสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการสร้างสันติภาพ และทำให้ผู้ศึกษามีใจรักสันติและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ดังนั้น การศึกษาเรื่องสันติภาพในแบบที่เรียกว่า สันติศึกษา จึงไม่ได้เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสันติภาพเท่านั้นแต่เป็นการเรียนรู้ที่จะใช้สันติวิธีด้วย

ดังนั้น สันติศึกษานับเป็นความพยายามในการส่งเสริมการสร้างสันติภาพโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาเน้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความขัดแย้ง ความรุนแรง ทำให้เกิดทัศนคติ ใฝ่สันติภาพสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขการศึกษาเพื่อสันติภาพสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความใฝ่สันติภาพ การจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้เพราะการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือในการส่งต่ออำนาจอย่างเป็นรูปธรรมและได้ผลดีที่สุด (Phumpakdeepan, 2004, p. 13)

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหา แนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเก็บข้อมูลจากสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับสันติศึกษา เป็นที่ยอมรับหรือสถานศึกษาที่แนวทางปฏิบัติกิจกรรมสันติศึกษาที่ดีของสังคม จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อนำมาจัดทำแนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

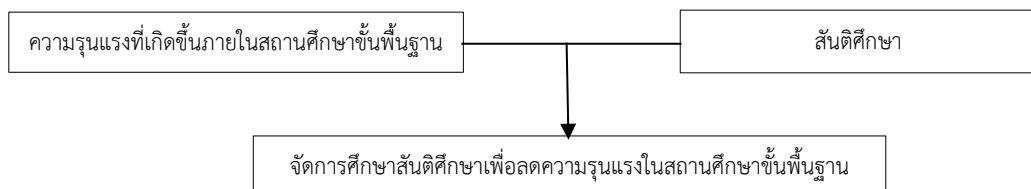
ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสันติศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือสถานศึกษาที่แนวทางปฏิบัติกิจกรรมสันติศึกษาดีจำนวน 3 โรงเรียนโดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนสันติศึกษา กิจกรรมใดๆ ที่ใช้สันติศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมใดๆ อย่างเป็นรูปธรรม
2. โรงเรียนที่ใช้การจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาหรือใช้กิจกรรมทางสันติศึกษานั้น จะต้องเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมว่ามีการนำสันติศึกษาไปปฏิบัติ และจัดกิจกรรมทางสันติศึกษาจริง
3. โรงเรียนเป็นส่วนร่วม หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของเครือข่ายการศึกษาสันติศึกษาของภาครัฐและเอกชน
4. โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงอันตราย และไม่ใช้พื้นที่ที่อยู่ในการควบคุมดูแลพิเศษ

จากการคัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจึงได้ ดังนี้ 1) โรงเรียนสวนสวรรค์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 2) โรงเรียนบ้านกง (ประชานุกุล) อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น และ 3) โรงเรียนสันติธรรมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

แนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์ลึก (In-depth interview) เพื่อได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสามารถตอบโจทย์การวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงได้มีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

หลังจากที่ผู้วิจัยทำการศึกษาหาข้อมูลเบื้องต้น จากหนังสือ ตำรา เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับสันติศึกษา สันติภาพ ความรุนแรงในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบอย่างไม่เป็นทางการสำหรับใช้ตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหามากที่สุดไว้ ดังนี้

1. ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การใช้สันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การใช้สันติศึกษาในการลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. แนวทางในการใช้สันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดและไม่ชี้นำ และเป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง คือ มีการเตรียมประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ กรอบ (Frame) ในการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการไว้ล่วงหน้า ซึ่งตามกระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือทั้งด้านความตรง (Validity) ความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยจะให้อิสระในการตอบคำถามและการพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยอย่างอิสระ และผู้วิจัยจะถามคำถามบางอย่างในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญไม่ได้กล่าวถึง โดยขณะการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยจะสรุปประเด็นสำคัญเป็นช่วงๆ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันและแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลได้ตลอดเวลา ซึ่งเรียกว่าการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) โดยระยะเวลาในการสัมภาษณ์จะใช้เวลาประมาณ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

เมื่อผู้วิจัยได้คำตอบจากการสัมภาษณ์แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดเข้าเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยพยายามคงรูปภาพ และใจความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลหลังจากนั้นจึงนำร่างแนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาส่งกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลทำการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ แบบจดบันทึก และเครื่องบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (Content Analysis) หลังจากที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วจึงจัดทำร่างแนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อทำจัดร่างแนวทางทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความ

รุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนั้นผู้วิจัยได้ส่งแนวทางทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลับไปยังโรงเรียนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นแนวทางที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

ผลการวิจัย

บทวิเคราะห์ความรุนแรงในสถานศึกษาและการใช้สันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาพบว่า สาเหตุความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนเกิดจากการเลี้ยงดูจากครอบครัว
2. ความรุนแรงของนักเรียนเกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบจากเพื่อน เพื่อนเป็นกลุ่มคนที่นักเรียนอยู่ด้วยมากที่สุดในช่วงการมาโรงเรียนเพราะฉะนั้นการได้รับการยอมรับ
3. ความรุนแรงของนักเรียนอันเกิดจากช่วงวัย ช่วงวัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษานั้นมีความแตกต่างกัน เช่น นักเรียนมัธยมก็จะมีลักษณะของความรุนแรงมากกว่า

โดยสาเหตุของความรุนแรงนั้นเกิดมาจากครอบครัวเป็นอันดับสำคัญเพราะ ครอบครัวเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกที่เด็กอาศัยอยู่ เรียนรู้และสร้างอัตลักษณ์ของตนเองผ่านการเลี้ยงดูของครอบครัว เนื่องด้วยเด็กยังได้รับการดูแลและเลี้ยงดูจากครอบครัวเป็นสำคัญ ดังนั้น การขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มคนอื่นๆ เลี้ยงดูจึงยังไม่สามารถส่งผลต่อการกระทำของนักเรียนเท่าที่ควร เมื่อนักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียนพฤติกรรมของครอบครัวที่นักเรียนได้รับผ่านการเลี้ยงดูจึงยังมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กในโรงเรียน เช่น หากครอบครัวพูดคำหยาบ นักเรียนในโรงเรียนที่มีครอบครัวพูดคำหยาบก็จะนำมาใช้กับสังคมในโรงเรียน ครอบครัวที่มีลักษณะของการใช้กำลังภายในครอบครัว นักเรียนจะเกิดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงจากครอบครัวมาสู่โรงเรียนอีกด้วย ดังนั้น การเลี้ยงดูของครอบครัวจึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงในสถานศึกษาของนักเรียน

สาเหตุของความรุนแรงอันมาจากการเลียนแบบพฤติกรรม เนื่องด้วยนักเรียนเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับและความเป็นสมาชิกของกลุ่มที่นักเรียนอาศัยอยู่ ซึ่งก็คือ สังคมในโรงเรียนการเลียนแบบจากตัวแบบนี้เกิดมาจากความเป็นผู้นำของกลุ่ม เช่น รุ่นพี่ที่มีลักษณะเป็นผู้นำในด้านต่างๆ การแบ่งกลุ่มของเพื่อนๆ ทำให้นักเรียนที่พบเห็นต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ดูเท่ และโดดเด่นกว่าเพื่อนคนอื่นในโรงเรียน พฤติกรรมที่ทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มมีหลากหลายแบบ เช่น การสูบบุหรี่ การไถเงินรุ่นน้อง เป็นต้น สาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเลียนแบบพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อ ตัวแบบ (ไอดอล) นั้นส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา

ความรุนแรงอันเกิดมาจากช่วงวัยของนักเรียน ช่วงวัยเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน เพราะช่วงวัยของนักเรียนที่ทำการศึกษานั้นเป็นช่วงวัยของการอยากรู้อยากลอง การแสดงถึงภาวะผู้นำฐานอำนาจในลักษณะหัวโจก ซึ่งทำให้นักเรียน แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรงในสถานศึกษารูปแบบต่างๆ เช่น การตั้งแก๊งค์ การตั้งกลุ่ม

การศึกษา พบว่า ประเภทของความรุนแรงในสถานศึกษานั้นมี 2 ประการ คือ

1. ความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงทางตรงเป็นความรุนแรงที่พบได้ง่าย และเห็นชัดเจนที่สุดในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อันเนื่องมาจากเด็กนักเรียนนั้นชอบเล่นหย่าแหย่ กันจนก่อให้เกิดความรุนแรง บางครั้งเด็กนักเรียนใช้ความรุนแรงกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันเพราะเพื่อนมีลักษณะทางกายภาพที่ด้อยกว่า หรือเรียนอ่อนกว่า เช่น นักเรียนที่ตัวเล็กกว่า เตี้ยกว่า อ้วนกว่า และเรียนอ่อนกว่าเพื่อนในห้อง เป็นต้น

2. ความรุนแรงต่อจิตใจ ความรุนแรงต่อจิตใจนั้นเป็นความรุนแรงที่ไม่สามารถพบเห็นได้ด้วยตา หรือมีบาดแผลทางร่างกายแต่ส่งผลต่อจิตใจของนักเรียนที่มีต่อผู้กระทำ และอาจส่งผลยาวไปถึงในอนาคต เช่น การล้อเลียน ชื่อพ่อแม่ การพูดคำหยาบรวมถึงการเหยียดหยามทางคำพูด การถูกดูแคลน หรือความไม่เข้าใจในความต่างของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นศาสนา เชื้อชาติ

ความรุนแรงทางตรงนั้นเป็นความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความบาดเจ็บทางร่างกายหรืออุปกรณ์ หรือของใดๆ ที่เกิดให้ความทางร่างกายไม่มากนักน้อยสลดคล้อยกับ Satha-Anand (1990) ลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงนั้น ความรุนแรงทางร่างกาย หมายถึง การได้รับบาดเจ็บโดยผู้กระทำความรุนแรงในรูปแบบของการเขียนตีหรือวิธีอื่นทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บ เช่นกระดุกหักเลือดออกภายใน แผลไฟไหม้ ได้รับสารพิษ รวมถึงการทะเลาะวิวาท ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงบริบทของแต่ละวัฒนธรรมด้วยและเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุยังเพิ่มเติมอีกว่า ความรุนแรงและเหยื่อของความรุนแรงนั้นถ้าจะกล่าวให้ถึงที่สุด ก็คือ การทำให้ศักยภาพของมนุษย์ สะดุดหยุดลงโดยที่ยังไม่ถึงขั้นถึงขั้นอันสมควรเช่นผู้ที่ถูกลอบสังหารหรือบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง แต่เหตุนี้เรียกว่าความรุนแรงก็เพราะชีวิตต้องถูกทำให้สิ้นสุดลงและพร้อมกับชีวิตที่สิ้นสุดลงนั้นโอกาสในชีวิตนั้นนั้นที่จะเติบโตเกื้อกูลต่อสังคมและชีวิตอื่นๆ ก็จะต้องสะดุดหยุดลงด้วยและในกรณีการหยุดชีวิตและศักยภาพของชีวิต ในขณะที่ความรุนแรงต่อจิตใจนั้นเป็นความรุนแรงในรูปแบบที่ไม่มีบาดแผลทางกายแต่ส่งผลต่อจิตใจ บุคลิกภาพ และตัวตนของนักเรียนที่อาจส่งผลกระทบยาว เช่น การถูกดูเหยียดหยาม การล้อชื่อบิดามารดา การเหยียดศาสนา และความเชื่อต่างๆ ของบุคคลอื่น หรือการกลั่นแกล้งด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การขังเพื่อนในห้องน้ำ การริดไถเงิน การข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกาย หรือการถูกดูต่ำกว่ากล่าวจากคุณครู เป็นต้น ความรุนแรงชนิดนี้จะส่งผลให้เด็กขาดความมั่นใจในการทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียนรวมถึงยังสามารถกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนใช้ความรุนแรงในโรงเรียนได้อีกด้วย

การศึกษา พบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานนั้นมี 2 แบบ คือ

1. ผู้กระทำ เป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่ตนอาศัยอยู่ โดยผู้กระทำนั้นจะมีลักษณะที่มีอำนาจมากกว่าหรือมีลักษณะทางกายภาพที่ดีกว่า

2. ผู้ถูกกระทำ ผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลที่โดยกระทำความรุนแรงซึ่งความรุนแรงในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ โดยผู้ถูกกระทำนั้นมักมีลักษณะทางกายและด้านอื่นด้อยกว่าผู้กระทำทำให้ตกเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงได้ง่าย รวมถึงเป็นเป้าหมายของผู้กระทำ เช่น นักเรียนที่เรียนอ่อนกว่าเพื่อนในชั้นเรียน นักเรียน

ที่ตัวเล็ก นักเรียนที่ตัวอ้วนกว่าเพื่อน เป็นต้น ลักษณะของของการแบ่งเกณฑ์การกระทำความรุนแรงนี้สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลกที่บอกว่าความรุนแรงนั้นจะมีเหยื่อ เหยื่อ (victim) หมายถึง ผู้ถูกกระทำ ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ Person/ Individual/ Group/ Interpersonal/ Community Societal ซึ่งความรุนแรงในสถานศึกษานี้เป็นความรุนแรงทั้ง 3 ระดับ ไม่ว่าจะเป็นต่อตัวบุคคล ต่อกลุ่ม และต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ด้วย

การจัดการสันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปัจจุบัน

การจัดการสันติศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นในปัจจุบันนั้น ผู้วิจัย พบว่า มีการจัดการศึกษาอยู่ 2 แบบ คือ

1. การจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โรงเรียนที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษานั้นมีความแตกต่างกันทั้งบริบทของสิ่งแวดล้อม สังคม และบุคคล จึงเน้นการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคลที่มีความเป็นปัจเจก ซึ่งการจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาก็จะเป็นเพื่อสร้างความเข้าใจ เช่น การให้นักเรียนมุสลิมเข้าร่วมงานพิธีของศาสนาพุทธ หรือการให้นักเรียนพุทธภาษาถิ่นในโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนั้น โรงเรียนยังสร้างให้นักเรียนเข้าใจถึงเพื่อนในโรงเรียนที่มาจากต่างครอบครัว ต่างสถานะในสังคมกันเพื่อให้สามารถอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ Sinlarat (1987) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเข้าใจเห็นใจคนอื่น การอยู่ร่วมกัน และการยอมรับ การมีวิธีการแก้ปัญหาความแตกต่าง มีการประนีประนอมซึ่งกันและกัน ที่เป็นเป้าหมายสำคัญของสันติภาพการศึกษาในแนวนี้ จึงเป็นการศึกษาที่มีเสรีภาพแต่ละบุคคล การให้แต่ละบุคคลคิดอะไร จะทำอะไร ตามความสนใจของแต่ละคน แต่ต้องยอมรับสิทธิของคนอื่น และความต่างของผู้อื่นที่มีในสังคมได้ กิจกรรมของโรงเรียนส่วนใหญ่ก็สร้างความเข้าใจกันระหว่างเด็กในโรงเรียน ทำงานกลุ่มร่วมกัน พานักเรียนไปทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมทำบุญเข้าพรรษา การฟันทะคัน นักเรียนเข้าค่ายธรรมะที่วัด นักเรียนไปละมอดที่มีสวดร่วมกับชาวบ้าน และให้นักเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันสามารถนั่งรับประทานอาหารด้วยกันได้ แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่ทางสถานศึกษาได้ทำอยู่นั้นยังมีรูปแบบของกิจกรรมที่น้อยเกินไป หากเพิ่มรูปแบบของกิจกรรมการสร้างความเข้าใจได้ก็จะสามารถเพิ่มวิธีการสร้างความยอมรับความแตกต่างของบุคคลในรูปแบบต่างๆ ได้อีก โดยหลักการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล ความแตกต่าง และเป็นกิจกรรมที่ทำงานเป็นกลุ่มพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม

2. การใช้ศาสนาเป็นตัวนำในการจัดการเรียนการสอนสันติศึกษา การทำกิจกรรมสันติศึกษาผ่านศาสนาต่างๆ ที่เข้ากับบริบทของชุมชนและสังคมที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เช่น สถานศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลามก็จัดกิจกรรมที่สันติศึกษาที่ใช้ศาสนาอิสลามเป็นรูปแบบในการทำกิจกรรม โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่นับถือพุทธศาสนาก็จะใช้รูปแบบกิจกรรมทางศาสนาพุทธเป็นตัวนำในการจัดกิจกรรมทางสันติศึกษาในสถานศึกษา เพราะเชื่อว่ากิจกรรมทางศาสนานั้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนในสถานศึกษามีความเข้าใจกัน รักและสามัคคี รวมถึงยังนำหลักการทางศาสนามาใช้ ไม่ว่าจะเป็นศีล 5 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนยึดหลักศาสนา การอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทางโรงเรียนใช้ในการจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาโดยมีความแตกต่างตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชนและสังคม รูปแบบของกิจกรรมทาง

ศาสนาที่สถานศึกษานำมาใช้กันยังเป็นรูปแบบเดิมที่มีการใช้นานาน รวมถึงกิจกรรมบางอย่างนั้นไม่สามารถสื่อถึงสันติศึกษาได้เท่าที่ควร เพียงแต่เป็นการจัดกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมแต่นำเสนอผลของกิจกรรมมีหลากหลาย ลักษณะของกิจกรรมที่สถานศึกษาเลือกใช้ยังยึดติดกับการจัดกิจกรรมทางศาสนารูปแบบเดิมโดยสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้นักเรียน เช่น การเข้าค่ายอบรม เข้าอบรมคุณธรรมจริยธรรม ยึดหลักศีล 5 เป็นต้น

อภิปรายผล

1. แนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย

1.1 ด้านนโยบาย นโยบายเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาสันติศึกษาในสถานศึกษาโดยจะต้องประกอบด้วย ด้านความรู้ ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระของสันติศึกษา เช่น ความหมายของสันติศึกษา ความมุ่งหมายของสันติศึกษา การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษา ความขัดแย้งในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการใช้สันติศึกษาในสถานศึกษาเพื่อลดความรุนแรง เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถความรู้ ด้านทักษะในการแก้ปัญหา ด้านเจตคติที่ดี ด้านความรู้ ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระของสันติศึกษา เช่น ความหมายของสันติศึกษา ความมุ่งหมายของสันติศึกษา การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษา ความขัดแย้งในสถานศึกษา ด้านทักษะ ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระของสันติศึกษา ความเข้าใจความต่างของปัจเจกบุคคล ความรับผิดชอบต่อสังคม การไม่ใช้ความรุนแรง การแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง ข้อดีของสันติศึกษา และข้อเสียของความรุนแรงในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาความรุนแรง และสามารถจัดการกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้อย่างดีโดยยึดแนวทางของสันติศึกษา ด้านเจตคติ ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษา ความตระหนักถึงความรุนแรงในสถาน และผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

1.2 ด้านทักษะ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระของสันติศึกษา ความเข้าใจความต่างของปัจเจกบุคคล ความรับผิดชอบต่อสังคม การไม่ใช้ความรุนแรง การแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง ข้อดีของสันติศึกษา และข้อเสียของความรุนแรงในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาความรุนแรง และสามารถจัดการกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้อย่างดีโดยยึดแนวทางของสันติศึกษา

1.3 ด้านเจตคติ ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความตระหนักถึงความรุนแรงในสถาน และผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา บุคลากร เป็นสิ่งจำเป็นในการในพัฒนาและเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น บุคลากรควรได้รับการอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับสันติศึกษาในสถานศึกษาเพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง

2. แนวทางการจัดการศึกษาสันติศึกษาสำหรับบุคคลในสถานศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีการอบรมบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งเรื่องของการลดความรุนแรงในสถานศึกษาและการสอนสันติศึกษาแบบบูรณาการ วางนโยบายการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้เป็น

สถานศึกษาปลอดความรุนแรงโดยอาศัยบริบทของสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ

2.2 บุคลากรในสถานศึกษา/ครู จัดการอบรมเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษาสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษา เช่น การอบรมแนวทางการบูรณาการเรียนการสอนสันติศึกษาในรายวิชาต่างๆ การอบรมสันติศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษาครู/ผู้สอนรายวิชา ครู/ผู้สอนรายวิชาใดที่ทำการบูรณาการกับสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาจำเป็นต้องผ่านการอบรมจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับแนวทางการสอนสันติศึกษา การสอดแทรกกิจกรรมสันติศึกษาลงในรายวิชาที่ครู/ผู้สอนรับผิดชอบอย่างถูกต้อง จัดให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนนำร่องสันติศึกษา หรือเชิญวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติศึกษามามอบประสบการณ์และความรู้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียน

2.3 นักเรียน ต้องได้รับโอกาสในการสร้างสรรค์กิจกรรมทางสันติศึกษาที่สามารถลดความรุนแรงในสถานศึกษาผ่านกระบวนการการเรียนรู้จากวิชาต่างๆ ปรับใช้ให้เหมาะสมกับวัย บริบททางสังคมและสถานศึกษาที่นักเรียนอาศัยอยู่ผ่านการแก้ปัญหาโดยสร้างตัวอย่างปัญหาขึ้นมาช่วยแก้ปัญหา การโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การเผชิญสถานการณ์จำลองเพื่อให้ได้ประสบการณ์ใกล้เคียงประสบการณ์หรือปฏิบัติในสถานการณ์จริงอย่างมีส่วนร่วม การทำ Mind mapping เป็นต้น ทั้งนี้ครูมีหน้าที่คอยให้คำปรึกษาหรือแนะนำให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการ รวมถึงมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งด้านสาระเนื้อหา กระบวนการ โดยผู้เรียนมีหน้าที่คิดเอง แก้ไขปัญหาเอง Phinla (2016, pp. 349-359)

3. แนวทางกิจกรรมบูรณาการสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ครู/ผู้สอนรายวิชา ครู/ผู้สอนรายวิชาใดที่ทำการบูรณาการกับสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาจำเป็นต้องผ่านการอบรมจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับแนวทางการสอนสันติศึกษา การสอดแทรกกิจกรรมสันติศึกษาลงในรายวิชาที่ครู/ผู้สอนรับผิดชอบอย่างถูกต้อง เป็นผู้ที่เปิดกว้างยอมรับความแปลกใหม่ พร้อมปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลง

3.2 กิจกรรมสันติศึกษา กิจกรรมสันติศึกษาที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนต้องก่อให้เกิดความรัก สามัคคีกับนักเรียนในชั้นเรียนมีความสร้างสรรค์ แปลกใหม่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนทุกคนเกิดทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์เพราะจะต้องเตรียมคำตอบและคำถามในการอภิปราย Sittiraj, et al. (2015, pp. 71-81) รวมถึงสอดแทรกการแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

3.3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ความรู้เกี่ยวกับสันติศึกษาและสามารถนำไปใช้ลดความรุนแรงในสถานศึกษา โดยการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับให้ชัดเจนเนื่องจากผู้เรียนในแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหากิจกรรม

3.4 กิจกรรมเสริมทักษะ และเผยแพร่กิจกรรมสันติศึกษาในสถานศึกษาให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของสันติศึกษาในสถานศึกษา โดยกิจกรรมที่จัดอาจเป็นกิจกรรมนันทนาการต่างๆ โดยให้ผู้เรียนเป็นทั้ง

ผู้ร่วมกิจกรรมและเป็นผู้จัดกิจกรรมเพื่อผู้อื่น รวมไปถึงการเผยแพร่กิจกรรมสันติศึกษาที่ผู้เรียนเคยได้ทำกิจกรรมหรือคิดกิจกรรมนั้นๆ ขึ้นมา เช่น วิชาสัมมนาสันติศึกษา ค่ายสันติศึกษา เป็นต้น

3.5 กิจกรรมสันติศึกษาเชื่อมโยงกับชุมชน กิจกรรมสันติศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชนได้ เช่น กิจกรรมทางศาสนาที่ให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานต่างๆ หรือการเข้าค่ายในศาสนสถาน เป็นต้น

4. แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวัดและประเมินผลรายวิชานั้น เป็นการวัดและประเมินเพื่อลดความรุนแรงผลตามหลักสูตรของรายวิชาที่มาจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรายวิชา และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้และบูรณาการเข้ากับกิจกรรมสันติศึกษาใดๆ ที่ทำการบูรณาการเข้าไปกับรายวิชานั้นๆ

มากไปกว่านั้นผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนผู้ให้ข้อมูลนำรายวิชาสันติศึกษามารับบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ เช่น รายวิชาอิสลามศึกษา รายวิชาคุณธรรมและจริยธรรม เพราะมีความคล้ายคลึงกันของกิจกรรม เช่น กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ การบูรณาการสันติศึกษาเข้าสู่รายวิชาอื่นที่มีสอนอยู่แล้วในโรงเรียนนั้นทำให้สันติศึกษาสามารถเข้าถึงนักเรียนได้กว้างมากขึ้น การปรับใช้สันติศึกษาก็จะมีมากขึ้นและนักเรียนสามารถเรียนรู้การอยู่ร่วมกันรวมไปถึงการสร้างสันติผ่านงานต่างๆ ร่วมกันได้ตลอดเวลาที่มีการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความหลากหลายของกิจกรรมสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางผู้วิจัยจึงได้จัดทำตัวอย่างของแนวทางกิจกรรมบูรณาการสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อที่จะให้โรงเรียนมองภาพของกิจกรรมและสามารถสร้างกิจกรรมต่างๆ ได้

ตัวอย่างแนวทางกิจกรรมบูรณาการสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่างที่ 1 กิจกรรมความรุนแรงคืออะไร โดยให้นักเรียนช่วยกันวาดภาพและอธิบายความหมายของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่นักเรียนเคยพบเห็น และหาทางแก้ปัญหาความรุนแรงนั้นๆ อย่างไร

ตัวอย่างที่ 2 กิจกรรมการยับยั้งชั่งใจไม่ก่อความรุนแรง โดยกิจกรรมจะให้นักเรียนออกแบบการแก้ไขปัญหาหากมีคนใช้ความรุนแรงในโรงเรียน ให้นักเรียนชี้ให้เห็นว่าหากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นไม่จบด้วยการใช้ความรุนแรงจะสามารถหาทางออกด้วยวิธีการใดบ้างพร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ตัวอย่างที่ 3 กิจกรรมทางศาสนาสันติศึกษาลดความรุนแรง โดยใช้กิจกรรมทางศาสนาต่างๆ ที่สอนไม่ให้ใช้ความรุนแรง เช่น การพานักเรียนเข้ารับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่วัดหรือ ศาสนสถานอื่นๆ ที่เป็นบริบทของสังคมและพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ให้ผู้นำศาสนาต่างๆ เข้าร่วมการจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนมีความรักสามัคคี ไม่ใช่ความรุนแรง

ตัวอย่างที่ 4 กิจกรรมวันสันติภาพโลก โดยกิจกรรมจัดให้มีการตอบแข่งขันปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงทางออกของความขัดแย้ง จัณนิทรรศการ และรณรงค์ไม่ใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 5 กิจกรรมเข้าใจความแตกต่างระหว่างเธอและฉัน โดยกิจกรรมจะจัดให้นักเรียนอธิบายตัวตนของเพื่อนโดยไม่บอกชื่อ ห้ามมีคำส่อเสียด หรือคำอธิบายในทางที่ไม่ดี พยายามหาข้อดีของเพื่อนมาอธิบายให้คนอื่นฟัง แลให้เข้าใจว่าเพื่อนทุกคนคิดอย่างไรเป็นการสร้างความเข้าใจ ความไว้นื้อเชื่อใจกันในโรงเรียน

ตัวอย่างที่ 6 กิจกรรมละลายพฤติกรรม โดยกิจกรรมต้องมีการละลายพฤติกรรมด้วยการสร้างความเป็นหนึ่ง สร้างความสามัคคี ไม่มีการแบ่งพวก หรืออยู่เฉพาะกลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจที่จะทำงานหรือกิจกรรมร่วมกันได้ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 บุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องสันติศึกษา ความรุนแรงในสถานศึกษา และการบูรณาการ เนื่องจากสันติศึกษาเป็นเรือละเอียดอ่อนครู ผู้สอนควรได้รับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่น กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย/สถาบันต่างๆ รวมไปถึงการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ให้เหมาะสมกับหลักสันติศึกษาเพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแกนนำสันติศึกษา ให้โรงเรียนใช้หลักสันติศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

1.3 ส่งเสริมให้มีนักเรียนแกนนำสันติศึกษาในทุกระดับชั้นของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 มีการติดตาม ประเมินกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นการพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบการบูรณาการหลักสูตรสันติศึกษากับรายวิชาอื่นๆ

2.2 ควรมีงานวิจัยเกี่ยวกับการนำสันติศึกษาเข้าสู่การเรียนการสอนทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

References

- Phinla, W. (2016). Learning management process of social studies teachers in the development of critical thinking among students in the 21st century. *Journal of Education Naresuan University*, 18(4), 349-359. [in Thai]
- Phumpakdeepan, W. (2004). *The discursive practice of violence against self identity in the schooling system*. Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Satha-Anand, C. (1990). *Challenging options: Violence and non-violence*. Bangkok: Komol Publishing. [in Thai]
- Sittiraj, T., Pakdeewong, P., Kornpuang, A., & Chanbanchong, C. (2015). The scenarios of administration of secondary education in Thailand in the next two decades. *Education Naresuan University*, 17(3), 71-81. [in Thai]
- Sinlarat, P. (1987). Peace Education: Pattern and management. In Arunee, v. (Ed.). *The article from academic conference of peace education and conflict resolution*. Bangkok: Faculty of Education Chulalongkorn University. [in Thai]
- Sinlarat, P. (1990). *Education for peace*. Nonthaburi: Faculty of liberal arts Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Sujitamrak, R. (1990). *Peace studies and peace*. Nonthaburi: The School of Liberal Arts Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Suvannathat, C. (1973). *morality development methods: The subcommittee of moral development in child training development program*. Bangkok: Aksornthai. [in Thai]
- Sukkarinkul, C., & Watcharasindhu, A. (2014). Prevalence of bullying and associated psychosocial factors among lower secondary school students in Muang, *J Psychiatr Assoc Thailand Chiangmai*, 59(3), 221-230. [in Thai]